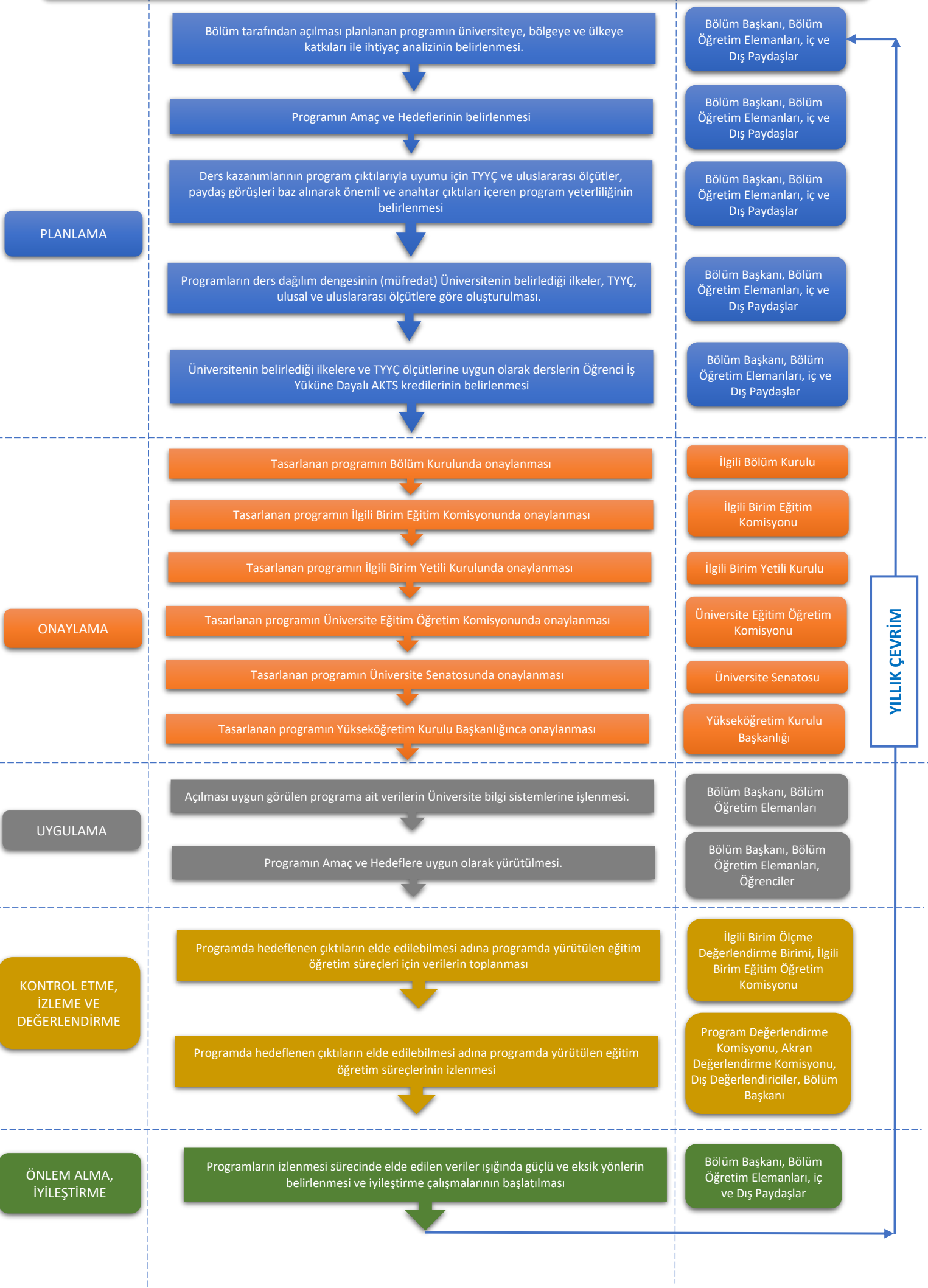
Programların Tasarımı, Değerlendirmesi ve Güncellenmesi İş Akış Süreci

PROGRAM TASARIMI, DEĞERLENDİRMESİ VE GÜNCELLENMESİ OLUŞTURULMASINA İLİŞKİN KILAVUZ.

1. Programların Tasarımı ve Onayı

Programların tasarımında en önemli husus hedeflenen öğrenme çıktılarına erişimi sağlayacak bir yapının kurulmasıdır. Bu bağlamda mevcutta yer alan veya yeni açılacak programların tasarlanmasında dikkat edilmesi gereken hususlar;

a. **Program tasarımının stratejik hedefler ile uyumu:** Program tasarımına geçilmeden önce üniversitenin stratejik hedeflerinde yer alan eğitim öğretim hedefleri incelenmeli ve programa uygun hedefler belirlenmelidir.
b. **Program tasarımının eğitim politikası ile uyumu:** Program tasarımına geçilmeden önce üniversitenin eğitim öğretim politikası incelenerek olası yeniliklerin takip edilmesi sağlanmalıdır. Tüm birimlerde yürütülen eğitimlerde program tasarımının ve öğrenme çıktılarının eğitim öğretim politikası ile uyumlu olması sağlanmalıdır.
c. **Program tasarımının TYYÇ ile uyumu:** Program tasarımı çalışmalarında ulusal (TYYÇ) ve uluslararası yeterlilikler göz önünde bulundurularak bir tasarım oluşturulmalıdır. Bu sayede mezun olacak öğrenci uluslararası düzeyde yetkinlikler kazanmış olacağından ülkemizin rekabet edebilirlik düzeyi de artırılmış olacaktır.
d. **İç ve dış paydaş katılımının sağlanması:** Program tasarımlarının (amaçlar, öğrenme çıktıları, bilgi-beceri-yetkinlikler, dersler, ders bilgi paketleri, AKTS vd.) oluşturulmasında veya güncellenmesinde iç ve dış paydaş görüşleri alınmalıdır. Burada amaç iç paydaş (öğrenci) ile dış paydaş (iş veren) arasında köprü oluşturarak sektörün ihtiyaçları ve güncel gereklilikler doğrultusunda bir program tasarımının oluşturulmasını sağlamak olmalıdır. Bu sayede yeni açılacak veya mevcut programlar en güncel gereklilikler gözetilerek oluşturulacağından mezunların edineceği yetkinliklerle iş bulma düzeyleri artacaktır.
e. **Ulusal çekirdek eğitim programı:** Program tasarımları oluşturulurken varsa ulusal çekirdek eğitim programı içeriği de göz önünde bulundurulmalıdır.

İlk defa açılacak bir programa ait program tasarım dosyası hazırlanırken gerekçe, ulusal ve uluslararası örnekler, dersler ve ders içerikleri, öğrenme çıktıları, öğrenme çıktılarının TYYÇ ile uyumu, programın eğitim öğretim politikasına katkıları, birim akademik kadro durumu veya gereklilikleri, fiziki alt yapı, mezunların iş bulma olanakları vb. konular dikkate alınmalı ve başvuruda gerekli belgelere yer verilmelidir.*(Yeni bir program açılırken; programın amaçları ve hedefleri, programın genel bilgileri (hakkında), program profili, program yetkilileri, alınacak derece, kabul koşulları, üst kademeye geçiş, mezuniyet koşulları, önceki öğrenmenin tanınması, yeterlilik koşulları ve kuralları, istihdam olanakları, program yeterlilikleri, dersler, dersler AKTS bilgisi, ders içerikleri, ders-program yeterlilikleri ilişkisi, TYYÇ-program yeterlilikleri ilişkisi gibi içerikler de hazırlanmalıdır.)* Mevcut programların tasarımının gözden geçirilmesi çalışmalarında ise gerçekleştirilen güncellemenin gerekçeleri detaylı bir şekilde açıklanmalı ve tüm revizyonlar karar ekinde sunulmalıdır. Programların tasarımı ve güncellenmesi çalışmaları yıllık ve mezuniyet çevrimi kapsamında yürütülmeli ve gerekli görülen süreçlerde iyileştirme çalışmaları yapılmalıdır.

(1) "Program Tasarımı ve Bilgileri Dosyası" hazırlanırken;

a) Amaç ve hedefler
b) Öğretim programı
c) Program öğrenme çıktıları ve yeterlilikleri
d) Ders-program yeterlilik ilişkileri
e) Ders-kategorisi listesi
f) Alınacak derece
g) Kabul koşulları
h) Mezuniyet koşulları
i) Ölçme değerlendirme yöntemleri,
j) Önceki öğrenimin tanınması,
k) Üst kademeye geçiş,
l) Bölüm başkanı ve Bologna sorumlusu,
m) İç ve dış paydaş görüşlerine ilişkin kanıtlar, gibi başlıklar altında bilgilere yer verilir.

(2) Programın amaç ve hedefleri belirlenirken programın mezunlarından yakın bir gelecekte erişmeleri beklenen kariyer hedeflerini ve mesleki beklentileri tanımlayan genel ifadeler kullanılmalıdır. Üniversitenin, birimin ve bölümün öz görevleriyle uyumlu olmalıdır. Programın iç ve dış paydaşlarını sürece dahil edecek şekilde belirlenmelidir.

(3) Öğretim programları tasarlanırken iç ve dış paydaşların görüşleri alınarak programa ait ders planı hazırlanır. Programlarda öğrenci merkezli öğrenme-öğretme ve değerlendirme anlayışıyla öğrencilere takım çalışması anlayış ve becerileri kazandıracak, yaşam boyu öğrenme ve bilgiyi uygulamaya aktaracak etkinliklere, öğrencilerin bilimsel araştırmalara katılımı özendirecek ve araştırma yapma deneyimi kazandıracak öğrenme fırsatlarına ve onları mezuniyet sonrası eğitim ve çalışma koşullarına hazırlayacak uygulamalara yer verilmiş olmalıdır. Öğretim programı hazırlanırken;

a) Öğretim programı düzenlenirken programa ait dersler ve yarıyıl kredileri, AKTS değerleri dikkate alınarak dengeli olarak dağıtılır. Seçmeli derslerin toplam AKTS'si, tüm derslerin toplam AKTS'sinin **%25'inden** az olamaz (lisansüstü programlarda en az % 50 seçmeli ders olmalıdır.). Her ders planı öğrencinin başka bir programdan alabileceği en az 3 AKTS en fazla 12 AKTS kredilik ders alabilecek şekilde düzenlenir (lisansüstü programlar hariç).

b) AKTS kredisi her akademik yıl için 60, her yarıyıl için 30 olarak belirlenir (sınıf geçme sistemi uygulayan programlar yıllık 60 AKTS olarak belirlenir). AKTS kredisi hesaplanırken;
1) Öğrencinin hedeflenen öğrenme kazanımlarına ulaşabilmek için dersle ilgili olarak yaptığı tüm çalışmalar, seminerler, alan çalışmaları, bireysel çalışmalar, sınavlar, başka bir deyişle ders saati içinde ve ders saati dışındaki tüm çalışmalar dikkate alınmalıdır.
2) 1 AKTS 30 saatlik, 30 AKTS (900 saat) bir dönemlik, 60 AKTS (1800 saat) ise bir yıllık iş yüküne karşılık gelmelidir.
3) AKTS kredisi hesaplanırken dersin yerel kredisinin altında kalmamasına dikkat edilmeli, ders yüküyle orantılı olarak dersin kredisini belirlerken mümkün olduğunca adil davranılmalıdır.
4) AKTS kredisi tam sayı olarak verilmelidir. Ondalıklı çıkan AKTS kredisi otomatik olarak tamsayıya (0,5 altındakiler bir alt tam sayıya, eşit ve üstündekiler bir üst tamsayıya) çevrilmelidir.

c) Dersler zorunlu ve seçmeli olarak belirtilir. Programda yer alan bütün dersler için ek-2 Ders Tanıtım ve Uygulama Bilgileri Formları Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanır.

ç) Seçmeli derslere, öğretim programlarında en erken ikinci yarıyıldan itibaren yer verilebilir. Seçmeli ders havuzunda bu havuzdan alınması gereken ders sayısının en az iki katı kadar derse yer verilir.
d) Zorunlu staj uygulamaları yaz aylarında ve/veya yarıyıl tatilinde olabileceği gibi yarıyıl içinde olacak şekilde de düzenlenebilir. Ayrıca Zorunlu ve seçmeli derslere, proje, tez, staj, alan çalışması gibi çalışmaların tümüne, AKTS kredisi verilmelidir ve bu derslser AKTS kredisi ile ders planında gösterilmelidir.
e) Her bir derse ait kod, ad, kredi, AKTS bilgilerine yer verilir. Ders kodları ve adı aşağıdaki şekilde belirlenir;

1-) Dersin kodu, biri harflerden diğeri rakamlardan olmak üzere iki bölümden oluşur. Harf bölümü, programı temsil eden en az üç, en fazla dört harften oluşur. Harf kodlamalarında Ç, Ğ, İ, Ö, Ş, Ü dışındaki harfler ve büyük karakterler kullanılır. Rakam bölümü üç veya dört hanelidir. İlk rakam, dersin yer aldığı yılı (lisansta 1-6, yüksek lisansta **7,** doktorada **8**); ikinci rakam dersin zorunlu veya seçmeli olduğunu gösterir. Zorunlu dersler yarıyıl ders listesinde yer alış sırasına göre 0, 1, 2, 3 veya 4 rakamları ile, seçmeli dersler ise 5, 6, 7, 8 veya 9 rakamları ile gösterilir (dört rakam kullanıldığında 3. Rakam serbest olarak kullanılır.). Son rakamların tek sayılı olanları güz, çift sayılı olanları bahar yarıyıllarını simgeler. Harf ve rakamlar arasında boşluklar bırakılmaz.

2-) Dersin adı, öğretim dilinde yazılır. Ders adlarında kısaltma ve parantez kullanılmaz; bağlaçlar küçük olmak üzere ders adındaki her kelimenin ilk harfi büyük, gerisi küçük harflerle yazılır. Birbirini takip eden derslerin adlarında, ilk derste I ve takip eden derste II, III olacak şekilde Romen rakamları kullanılır.

(4) Program öğrenme çıktıları ve program yeterlilikleri iç ve dış paydaşların görüşlerine dayanarak ve aşağıdaki hususlar dikkate alınarak hazırlanır.

a)Program kazanımı TYYÇ ve varsa alana yönelik diğer ulusal/uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından belirlenmiş eğitim çıktıları dikkate alınarak düzenlenir.
b) Program yeterlilikleri en fazla 15 madde halinde ifade edilir. Her bir madde tek bir cümleden oluşur.
c) Program yeterlilikleri gerçekçi, ulaşılabilir, gözlenebilir ve ölçülebilir nitelikte olmalıdır.
ç) Program yeterlilikleri hazırlanırken kurulan cümlelerde tek bir fiil bulunur ve zihinsel süreçleri ifade eden fiiller (bilmek, öğrenmek, anlamak, kavramak vs.) yerine somut, gözlemlenebilir ve ölçülebilir fiiller (söylemek, yazmak, anlatmak, çözmek vs.) kullanılır.
d) Program yeterlilikleri ilgili bölüm/anabilim dalı kurulları tarafından hazırlanmalıdır.

(5) Ders-program yeterlilik ilişkileri hazırlanırken ders planında yer alan her ders için program çıktıları ile ilişkilendirilmesi sağlanır, ders bazında program çıktıları ilişkilendirilirken 1 ile 5 puan aralığından bir puan verilir.

(6) Ders-kategorisi listesi hazırlanırken her desin karşısına TYYÇ ISCED Temel Alan Kodu ve Eğitim ve Öğretim Temel Alanları yazılarak dersin ilgili alanları % olarak ne kadar ifade ettiği belirtilir.

(7) Alınacak derece, programdan mezun olan öğrencinin alabileceği derece yazılır.

(8) Kabul koşulları, programa kabul koşullarını varsa kabul koşularına ilişkin mevzuat tarihi ve sayısı belirtilerek veya ilgili mevzuata atıf yapılarak belirtilir.

(9) Mezuniyet koşulları kısmına programdan mezun olunması için gereken tüm şartlar yazılır.

(10) Ölçme değerlendirme yöntemleri, sınavların değerlendirme yöntemi, ara sınav ve yarıyıl sonu sınavlarının başarı notuna etkisi vb hususlar belirtilir.
(11) Önceki öğrenimin tanınması, programa yatay geçiş, dikey geçiş vb ile gelen veya önceden bitirmiş olduğu programlarda almış olduğu dersler yada sertifikaların mevzut programda tanınmasına ilişkin bilgiler verilmelidir.
(12) Üst kademeye geçiş, programı başarı ile bitirenlerin hangi koşullarda üst öğrenime devam edebilecekleri belirtilmelidir.
(13) Bölüm başkanı ve Bologna sorumlusu, programın bölüm başkanı ve/veya anabilim dalı başkanı ile Bologna sorumlusu kişiler yazılmalıdır.

(14) Ön lisans, lisans veya lisansüstü düzeyde hazırlanan dosya ilgili bölüm/anabilim dalı kurulunda görüşülerek uygun bulunması halinde bölüm/anabilim dalı kurul kararı ile ilgili birime, ilgili Birim Kurulunda uygun bulunması halinde de Birim Kurul Kararı ile birlikte Senatoda görüşülmek üzere Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına gönderilir. Gönderilen dosyalar ile birlikte iç ve dış paydaş görüşlerine ilişkin kanıtlar da mutlaka eklenmelidir.

(15) Program Tasarımı ve Bilgileri Dosyası Senatoda görüşülmeden önce Bologna Alt Yeterlilik Komisyonu ve AKTS Komisyonu tarafından incelenir, incelenen dosya uygun görülmesi halinde Eğitim-Öğretim Komisyonunda görüşülür. Komisyon tarafından değerlendirilerek uygun bulunan program tasarımı ve bilgilerine ilişkin Komisyon önerisi Senatoya sunularak karar bağlanır. Komisyon tarafından uygun olmadığı değerlendirilen başvuru evrakı gerekçe ile tekrar değerlendirilmek üzere akademik birime iade edilir.

Değerlendiriciler tarafından istenecek kanıtlar

- Program tasarımı ve onayı için kullanılan tanımlı süreçler (Eğitim politikasıyla uyumu, el kitabı, kılavuz, usul ve esas vb.)
- Program tasarımı ve onayı süreçlerinin yönetsel ve organizasyonel yapısı (Komisyonlar, süreç sorumluları, süreç akışı vb.)
- Program amaç ve çıktılarının TYYÇ ile uyumunu gösteren kanıtlar
- Uzaktan-karma program tasarımında bölüm/alan bazlı uygulama çeşitliliğine ilişkin kanıtlar (bölümlerin farklı uzaktan eğitim taleplerinin dikkate alındığına ilişkin kanıtlar vb.)
- Program tasarım süreçlerine paydaş katılımını gösteren kanıtlar
- Programların tasarım ve onay sürecinin izlendiği ve iyileştirildiğine ilişkin kanıtlar
- Standart uygulamalar ve mevzuatın yanı sıra; kurumun ihtiyaçları doğrultusunda geliştirdiği özgün yaklaşım ve uygulamalarına ilişkin kanıtlar